

SZTASKÓ RICHARD

Temetés

Hiába próbálok fülelni, nem értem, mit mond. Távobbb kellene állnia a mikrofontól. És persze artikulálhatna is. Mentségére szolgáljon, eléggé fúj a szél, és azt hiszem, márciusban még egészen korai az ilyen viharos idő. Kiváltképp egy temetésen. De akkor is távobbb kellene állnia a mikrofontól. Úgy látom, a kántorasszonyt is mintha átjárná a szél. Egyik lábáról áthelyezi a súlyt a másikra, talán a cipője szorítja egy kissé. Ha legalább egy-két mondatot el tudnék csípni abból, amit a pap mond. Bár azzal se mennék sokra. Később majd úgyis azt mondják az öregasszonyok, lám a Péter atya milyen lelkiismeretes beszédet tartott, szavait átjárta a részvét és a kegyelet.

A ravatalozóban meglehetősen hideg volt. Talán tízen vagy tizenketten állhattunk bent, egymás vállait érintve, a gyász könnyeivel arcunkon. Nekem az ajtó mellett jutott hely. Az előttem sorra belépők mind szenteltvízzel hintették meg a nyitott koporsóban fekvő, lepellel letakart testet (meglehetősen ritkán járok temetésre, nem ismerem a szokásokat, de hogy ne lógjak ki a sorból, én is hintettem hát a vízből). Az apró cseppek sötét foltot hagytak a világoskék szöveten. A lepel alatt összekulcsolt kezek körvonalából ismertem fel, hogy valóban elhunyt nagyanyám fekszik ott, s hogy valóban – megmásíthatatlanul – ez az ő temetése. Ha jól emlékszem, a felismerés pillanatában sírtam el magam először.

Mintegy húsz percig álltunk a jégverem-hideg ravatalozóban. Emberek léptek be az ajtón, hintettek gépiesen, aztán léptek ki a szabadba. Néhányan a lepel alá is belestek, gondolom, hogy meggyőződjenek arról, tényleg jó helyen járnak. Mozdulni is alig volt erőm, nemhogy halott nagyanyám – vélhetően – fakó, szürke arcát nézegetni. Ami a ravatalozóban levő rokonaimat illeti: a nagyját nem is ismertem. Volt, aki csendben álldógált, volt, aki hangos és színpadias zokogás közepette tudatta velünk hatalmas fájdalmát. Húgom szederpiros arccal könnyezett mellettem némán.

A pap legfeljebb háromméternyire áll előttem, de így sem akarózik megértenem a mondandóját. Talán most lehet az a rész, amikor csupa jót és kedveset mond az elhunyt testvérünkről, véletlenül se bolygatva a kényes igazság darázs-fészékét. Minden bizonnyal engem is majd kegyes ha-

zugságok közepette löknek a föld alá, ha eljön az ideje. Az Úr színe előtt olyan mindegy, ki mit mond felettünk.

Látom, a sírásók is unják magukat, nemcsak a háttérben ácsorgó falubeliek. Ritka egy szakadt, szürke zakót húztak fel ma délutánra, persze nem kizárt, valaha rendben lehetett az anyag, csak hát a sok ásás, lapátolás, gürcölés megviselte. Eléggé ide nem illő. De mit lehet ezen csodálkozni? Munkaruha, szabványgönc. Elkopik, elhasználdik, aztán úgymint felmosórongy lesz belőle vagy törlőkendő. Végül is nem divatbemutató ez, hanem temetés. Meglehet: nekik ezen a héten már a harmadik, negyedik. Biztos nem lesz izomlázuk az ásástól, hozzászoktak. És a mai napon – szerencséjükre – nem kellett fagyott földet mozgatniuk. A homok finoman szaladt föl az ásók tenyerére, itt-ott ugyan agyagosan, de mégiscsak úgy, ahogyan az a késő márciusi anyaföldtől elvárható.

A halottaskocsi egészen rövid. A célnak természetesen megfelel, de olyan nevetséges. Főleg azokkal a koszorútartó rácsokkal. Pont úgy néz ki, mint az ablakosok teherautóin az üveglapoknak való támaszték. A koszorúkat gond nélkül felaggatják majd; szépen, sorban, semmi heveder, gumipók, szíj. A sofőr aztán finoman gyújtást ad, rálép a pedálra s végiggyurul a kijelölt útvonalon: néhány méter előre, aztán egy gyengéd jobb kanyar, aztán megint egyenesen, végül egy újabb fordulat jobbra. Ott aztán meg kell állnia, a sírok között már nem férne el az autó. A koporsót kézben viszik majd tovább, egészen a sírig. Talán három perc lesz az út. Lassan és méltóságteljesen ebben a viharos szélben.

Aznap péntek volt, amikor nagyanyám meghalt. Szerdán beszéltem vele utoljára telefonon, és azzal az ígérettel váltunk el, hogy majd szombaton újra beszélünk, s ha lehet, benézek hozzá a kórházba. Amikor megcsörrent a készülék és egy összetört hang hallatszott a vonal túlsó felén, már tudtam, pillanatokon belül hozzám is eljut a hír, amire hónapok óta lehetett számítani. Az a két szó, az a négy szótag – „Mama meghalt” – hirtelenjében mindent kiszakított belőlem. Aztán eszembe jutott, gyerekkoromban félve aludtam el esténként, ha lejöttünk a húgommal ide vidékre nyaralni, mert attól tartottam, mi lesz, ha reggel azt látom, még nem ébredt fel s lélegzetvétel nélkül hever az ágyon. A sors fintora, hogy napra pontosan tizenhét évvel anyám halála után halt meg. Soha nem tudta ép ésszel elviselni – mert nem is lehet –, hogy megadatott neki az a tragédia, hogy a saját lányát eltemesse.

Aztán persze mi az, ami marad az ember után? Néhány használati tárgy, ruhák, étkészlet, amit megörököl a rokonság. A kihúzható ágy fölötti nagy szentképet biztos a húgom kapja, már korábban megígértette

nagyanyámmal, hogy ha- esetleg- majd- netalán- valamikor- a- távoli- jövő- ben- akkor- nem- lehetne- e. Dehogynem, most majd lehet. Én meglegészem egy bögrével is. Vagy az alumínium evőkanállal.

A pap igazán befejezhetné már. Meddig húzza még? Jó volna egy cigit is elszívni vagy kettőt egy korsó hideg sör mellett. A húgom reszket, a vőlegénye tartja, ne essen össze. Apám itt áll balra, próbálja ő is megérteni Péter atyát, látom, hasonló sikerrel, mint én. A fejem elkezdett fájni. Ma még nem is ettem. Na, meg a szél. Csak nem csillapodik. Néhányan igazán eljöhettek volna az egyesülettől. Nagyanyám is csak addig volt jó nekik, amíg közel ötven évig mosta a kakucsi focisták ruháit; az agyvérzése után persze ki akarták dobni az egyszobás szolgálati lakásból, mondván, mi hasznát veszik egy félig lebénult, nyomorék öregasszonynak. Végül nagy kegyesen, mintegy szolgálatait elismervén, megengedték, hogy maradjon. Ennek is vagy kilenc éve már.

Végre történik valami. Berakják a koporsót a lehetetlen méretű halottaskocsiba, kampókra aggatják a koszorúkat, az én kezemben meg nincsen virág, pedig lehet, illendő volna, a tenyereim izzadnak, ahogyan magam elé kulcsolom őket, megindulunk, némi homok szalad a cipőm orrára, felvehettem volna a feketét, de az töri a sarkamat, ez a barna meg nem passzol a nadrágomhoz, egy borotva is beleférhetett volna, valaki folyamatosan pofázik a hátam mögött, zavar, nem, inkább idegesít, lehetne halkabb is, vagy befoghatná, valamelyik rokonomat szidja, de erre most mi szükség van, miért most kell ezt ecsetelni, nem ráér majd temetés után, süt a nap, kisütött végre, nincsen már annyira hideg se, a szél igazán abba hagyhatná a tombolást, fáj tőle a fejem, a fülem, lobogtatja a kabátom, idehordja az autópálya forgalmas zaját, lassan sétálunk, egyik láb a másik után, cigarettafüst illata terjeng a levegőben, ki gyújtott rá, és miért pont most, és miért nem bírta ki ezt a pár percet, mindjárt vége, utána autóba szállunk, lesz valami tor, megiszom majd pár üveg sört, néhány felest, ha belefér, borral tompítok majd, ennél gyalázatosabb már nem is lehetnék, hogy viaskodnak odafent a madarak, szinte harcolnak a lebegéssel, már látom a sírt, sosem ismert mostoha nagyapámnak legalább többé nem kell egyedül várnia a feltámadást, barna cipőm orrán egyre több a mocsok.